

Türkiye’de günlük tütün kullanımının yaş ve cinsiyete göre değişimi: 2010-2022 Türkiye sağlık araştırması sonuçlarının değerlendirilmesi

Burcu Özkan¹, Mustafa Oğuz Altuğ¹, Meryem Merve Ören Çelik¹, Gülsüm Nurhan İnce¹

¹İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

öz

Giriş: Tütün kullanımı, her yıl 7 milyondan fazla ölüme yol açarak küresel düzeyde en büyük önlenabilir halk sağlığı tehditlerinden biri olmaya devam etmektedir.^{1,2} Türkiye’de son yıllarda dumansız hava sahası mevzuatı, düz ambalaj uygulaması, vergi artışları ve sağlık uyarıları gibi çok bileşenli tütün kontrol politikası uygulanmış olmasına karşın, mevcut göstergeler kullanım sıklığında sürdürülebilir bir düşüşe işaret etmemektedir. Tütün kullanım oranı 2019’da %28,0 iken 2022’de %28,3’e yükselmiştir.³ Bu durum, tütün kullanımının yaş ve cinsiyet gruplarına göre gösterdiği örüntülerin nüfus düzeyinde ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır. Yaş ve cinsiyet temelinde eğilimlerin ortaya konması, hem artışın yoğunlaştığı grupların belirlenmesi hem de mevcut tütün kontrol yaklaşımının demografik farklılıklar açısından değerlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2010–2022 döneminde yaş ve cinsiyet gruplarına göre günlük tütün kullanım oranlarındaki değişimi ortaya koymak ve bu eğilimleri mevcut tütün kontrol politikaları bağlamında yorumlamaktır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yürütülen Türkiye Sağlık Araştırması’nın 2010, 2012, 2014, 2016, 2019 ve 2022 yılı sonuç tablolarına dayalı tekrarlı kesitsel nitelikte ikincil veri analizidir. Analizde, yaş grubu ve cinsiyete göre “her gün tütün ve tütün mamulü kullanan” bireylerin oranları değerlendirilmiş, yıllar içindeki değişim betimsel olarak karşılaştırılmıştır.

Bulgular: TÜİK verileri, Türkiye’de günlük tütün kullanımının 2010–2022 döneminde dalgalanmakla birlikte genel olarak artış gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye genelinde her gün tütün kullanan bireylerin oranı 2010 yılında %25,4 iken 2022 yılında %28,3’e yükselmiştir. Aynı dönemde bu oran erkeklerde %39,0’dan %41,3’e, kadınlarda ise %12,3’ten %15,5’e çıkmıştır. Toplam nüfusta en belirgin artış 55–64 yaş grubunda gözlenmiş; günlük tütün kullanımı %20,4’ten %27,4’e yükselerek 7,0 yüzde puanlık artış göstermiştir. Bu grubu, %28,8’den %34,5’e yükselen 45–54 yaş grubu (5,7 yüzde puan) ve %11,2’den %15,2’ye çıkan 65–74 yaş grubu (4,0 yüzde puan) izlemiştir.

Kadınlarda artış özellikle orta yaş gruplarında belirginleşmiştir; en dikkat çekici yükseliş 45–54 yaş grubunda görülmüş ve oran %13,8’den %20,6’ya çıkarak 6,8 yüzde puan artmıştır. Bunu 55–64 yaş grubundaki 5,5 yüzde

✉ Burcu Özkan • burcu.ozkan@istanbul.edu.tr

Geliş tarihi / Received: 08.04.2026 **Kabul tarihi / Accepted:** 05.05.2026 **Yayın tarihi / Published:** 22.05.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Sağlığı Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği tarafından yayımlandı. Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Atıf Lisansı \(CC BY\)](#) ile dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). Published by The Society for Health Promotion and Tobacco Control. This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

puanlılık artış (%8,8'den %14,3'e) izlemiştir. Erkeklerde ise en yüksek artış 55-64 yaş grubunda saptanmış; oran %32,7'den %40,9'a yükselerek 8,2 yüzde puanlık artış göstermiştir. Buna karşın, erkeklerde en yüksek prevalansın 2022 yılında 25-34 yaş (%51,4), 35-44 yaş (%49,0) ve 45-54 yaş (%48,4) gruplarında sürdüğü görülmüştür. Genç yaş grubunda da bir gerileme izlenmemiş; 15-24 yaş grubunda günlük kullanım oranı erkeklerde %27,1'den %29,0'a, kadınlarda ise %6,1'den %9,0'a yükselmiştir. Cinsiyetler arasındaki fark devam etmekle birlikte, 2010 yılında 26,7 yüzde puan olan fark 2022'de 25,8 yüzde puana gerilemiştir.

Sonuç: Bulgular, Türkiye'de 2010-2022 döneminde günlük tütün kullanımının dalgalı bir seyir izlemekle birlikte dönem sonunda daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Artışın özellikle kadınlarda bazı yaş gruplarında belirginleşmesi ve erkeklerde kullanımın geniş bir yaş aralığında yüksek düzeyini koruması, tütün kullanım yükünün demografik alt gruplar arasında farklılaşmasına işaret etmektedir. Bu tablo, mevcut tütün kontrol stratejilerinin yaş ve cinsiyete duyarlı biçimde yeniden gözden geçirilmesini ve farklı nüfus gruplarına özgü önleme ile bırakma yaklaşımlarının güçlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle orta ve ileri yaş kadınlara yönelik bırakma desteklerinin, yüksek prevalansın sürdüğü erkek yaş gruplarına yönelik müdahalelerin ve gençlere yönelik önleme programlarının etkinliğinin öncelikli olarak ele alınması yararlı olabilir.

Anahtar kelimeler: tütün kullanımı, tütün kontrolü, yaş ve cinsiyet farklılıkları, Türkiye sağlık araştırması

Kaynakça

1. World Health Organization. (n.d.). Tobacco. World Health Organization. Erişim Tarihi: 16 Mart 2026 <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>
2. World Health Organization. (2025). Tobacco. World Health Organization. Erişim Tarihi: 16 Mart 2026 https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1
3. Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Türkiye Sağlık Araştırması, 2022. Erişim tarihi: 16 Mart 2026 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi-2022-49747>